
*С. Лабудько**Сумський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти*

УДК 378

БЛОГ: ОСВІТНІЙ АСПЕКТ

У статті порушується питання про використання блогу в освіті: вихованні і навчанні, громадському і державному управлінні, в організації масових заходів. Розглянуто класифікацію блогів, а також їх педагогічний потенціал.

Ключові слова: блог, блоги, онлайн-щоденник, блог в освіті.

*С. Лабудько**Сумской областной институт последипломного педагогического образования***БЛОГ: ОБРАЗОВАТЕЛЬНЫЙ АСПЕКТ**

В статье поднимается вопрос об использовании блога в образовании: воспитании и обучении, общественном и государственном управлении, в организации массовых мероприятий. Рассмотрена классификация блогов, а также их педагогический потенциал.

Ключевые слова: блог, блоги, онлайн-дневник, блог в сфере образования.

*S. Labudko**Sumy In-Service Teacher Training Institute***BLOG: EDUCATIONAL PERSPECTIVE**

The question of web log usage through education and training processes, public and governmental board, mass actions is brought up. The web log classification and its pedagogical resources are examined.

Keywords: blog, blogs, online diary, blog in education.

Постановка проблеми. Перехід людства від індустріального виробництва до використання інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ) в усіх сферах життєдіяльності людини зумовив народження нового типу суспільства – інформаційного. Головну роль у становленні такого суспільства відіграє ключова частина ІКТ – Інтернет. Велике значення має Інтернет для розвитку сучасної освіти: завдяки Інтернету можна організувати спільну творчу роботу вчителя й учня, колективно створити новий навчальний посібник, отримати будь-яку інформацію у будь-який час в усіх куточках планети, організувати учнівський інтерактивний конкурс тощо. Особливо актуальними нині є ті послуги Інтернету, які не потребують додаткових матеріальних затрат та технічних ресурсів, ними легко користуватися, вони зручні і надійні. До таких послуг відноситься блог (онлайн-щоденник).

Аналіз основних досліджень і публікацій. Наукові основи технології навчання з використанням ІКТ розглядалися у дослідженнях А.М. Білоруса, І.М. Богданова, Л.Ф. Панченко та інших. Проблеми впровадження послуг Інтернету в освітній процес навчальних закладів присвячені праці О.Г. Глазунової, В.П.Карповської, Н.В. Морзе, К.М. Обухова, В.В. Осадчого, Є.Д. Патаракіна та інших. Н.В. Морзе та О.Г. Глазунова стверджують, що «служби та сервіс мережі Інтернет можна використовувати для організації навчання студентів за різними формами» [3, с.146]. Однак проблеми використання блогів в освіті у наукових джерелах приділено недостатньо уваги, тому виникає потреба у більш детальному вивченні можливостей блогів і впровадження їх в освітні процеси.

Мета статті: привернути увагу педагогічної громадськості до блогу як педагогічного засобу та з'ясувати його освітні можливості.

Виклад основного матеріалу. Блог – від англійського web log (blog) – мережний журнал або онлайн-щоденник. Це невеликий сайт (до десяти сторінок), головний зміст якого короткі записи, зображення чи мультимедія, що регулярно додаються. Авторів блогів називають блогерами. Сукупність усіх блогів в Інтернеті створює блогосферу. Вважають, що перший блог створив Тім Бернс-Лі, де він, починаючи з 1992 року, публікував новини. Широке використання блогів розпочалося з 1996 року. У серпні 1999 року комп'ютерна компанія «Pura Labs» із Сан-Франциско відкрила сайт Blogger. Це була перша безкоштовна блогова служба. Згодом Blogger був викуплений компанією Google і на сьогоднішній день є однією з найпопулярніших безкоштовних блогових служб [1].

Вміст блогу представляє собою стрічку, на якій у хронологічному порядку відповідно до дати публікації автором або авторами йдуть дописи (пости, публікації). З часом у блозі накопичується декілька десятків дописів і стрічка займає декілька веб-сторінок, але найновіший допис завжди знаходиться у верхній частині першої сторінки. На сторінці по замовчуванню відображається сім дописів. Кількість дописів для відображення можна змінювати. Давніші дописи архівуються. Їх можна переглянути, гортаючи сторінки за посиланням «Старіші публікації». Попередні дописи згруповуються також по місяцях і роках, що дуже спрощує навігацію блогу в хронологічному порядку.

Окрім цього дописи можна систематизувати за певними категоріями (мітками), які відбивають їх тематику, наприклад, «виховання», «конкурс», «олімпіада» тощо. Поруч з кожною міткою вказується кількість дописів. Тоді відвідувачі блогу, які цікавляться думками блогера щодо виховання або інших категорій, можуть за посиланням на цю категорію (мітку) перейти до всіх дописів автора з даної тематики.

Допис у блозі, як правило, має заголовок, дату публікації, власне зміст (думки автора, цитати, зображення тощо), посилання на інші сайти та блоги в Інтернеті. Після допису є можливість відвідувачам залишати коментарі до нього, виразити свою реакцію, отримати веб-адресу допису, що забезпечує блогу високу інтерактивність.

Є декілька підходів до класифікації блогів. У Вікіпедії – Вільній енциклопедії – дається класифікація блогів за наступними ознаками:

1. За автором (авторами): особистий (авторський, персональний) блог, веде одна особа – його власник; «примарний» блог, веде невизначена особа; колективний або соціальний блог, ведеться групою осіб за правилами, які визначає власник; корпоративний блог, ведеться усіма співробітниками однієї організації.

2. За наявністю/виду мультимедіа: текстовий блог – блог, основним контентом якого є тексти; фотоблог – блог, основним контентом якого є фотографії; музичний блог – блог, основним контентом якого є музичні файли; подкаст і блогкастинг – блог, основний контент якого подається у вигляді MP3-файлів; відеоблог – блог, основним контентом якого є відео файли.

3. За особливостями контенту (матеріалів, вмісту блогу): контентний блог – блог, який публікує первісний авторський контент; мікроблог – блог, дописами в якому є короткі щоденні новини з власного життя користувачів; моніторинговий блог – блог, основним контентом якого є відкоментовані посилання на інші сайти чи блоги; цитатний блог – блог, основним контентом якого є цитати з інших блогів; сплог – спам-блог.

4. За технічною основою: Stand-alone блог – блог на окремому хостингу та рушії (CMS); блог на блог-платформі – блог, який ведеться на потужностях блог-служб (Blogger, LiveJournal, LiveInternet та ін.); моблог – мобільний блог, який наповнюється з мобільних чи портативних пристроїв.

Ми, враховуючи освітні можливості блогів, пропонуємо свою класифікацію:

1. За авторством: персональні блоги (<http://tumoshenkosv.blogspot.com/> – «Шкільний курс фізики від Світлани Олександрівни», <http://physikssh7.blogspot.com/> – фізика в школі № 7 м. Суми та інші); колективні блоги (<http://kclevenia.blogspot.com/> – блог спільноти координаторів Сумщини).

2. За правом доступу до контенту блогу: закриті – доступ до блогу має тільки автор; відкриті тільки для групи вибраних (запрошених) осіб – коло запрошених визначає автор; відкриті для зареєстрованих користувачів – доступ до блогу мають тільки зареєстровані користувачі; відкриті для всіх –

такий блог може переглянути будь-хто. Усі блоги, приклади яких наведені у попередньому та наступних пунктах, відкриті для всіх.

3. За змістом: блоги-щоденники; тематичні; інформаційні; рекламні; розважальні тощо. Наприклад, до тематичних відносяться: блог про червоновухих черепах <http://neptikshustrik.blogspot.com/>, блог про вишивку бісером <http://sladkoezka-biser.blogspot.com/> тощо. До інформаційних – блог Синівського професійно-технічного ліцею <http://kabfiz.blogspot.com/>, блог Всеукраїнської конференції «ІКТ в освіті ...» <http://iktsumskij.blogspot.com/> тощо.

4. За призначенням (метою): організаційні; організаційно-методичні; методичні; навчальні. До організаційних відноситься блог «Левеня на Сумщині» <http://sumylevenia.blogspot.com/>, до організаційно-методичних – блог про створення шкільних сайтів на ЮКОЗі <http://scolsait.blogspot.com/>, до методичних – блог «Світ очима дитини» – <http://sladkoezka.blogspot.com/>, а до навчальних – вже згадуваний нами блог «Шкільний курс фізики від Світлани Олександрівни» <http://tumoshenkosv.blogspot.com/>. Слід зазначити, що в «чистому» вигляді блоги зустрічаються досить рідко.

Велика популярність блогів обумовлена декількома обставинами. По-перше, публікувати інформацію в Інтернеті за допомогою блогів досить легко, адже використання блогів не вимагає від користувача спеціальних знань, що дозволяє здійснювати оперативну публікацію будь-якої інформації (текст, графіка, аудіо-і відеофайли, анімація тощо), а створення нового допису зводиться до набирання тексту у відповідному полі та відправки його на сервер. Після цього допис зберігається на сервері, який автоматично формує веб-сторінки, посилання, додає стиль форматування тощо.

По-друге, моментальна доступність до опублікованої інформації в Інтернеті, де блоги періодично скануються потужними пошуковими машинами, такими як Google, Yahoo! та іншими.

По-третє, наявність безкоштовних блогівих платформ (наприклад Wordpress, Blogger тощо), де будь-хто може зареєструватися та вести свій блог.

По-четверте, зручність. У блогах зручний для читання і сприйняття інформації інтерфейс, що настроюється користувачем у відповідності зі своїми потребами. Використання спеціальних програм-клієнтів, які дозволяють зручним способом публікувати інформацію як за допомогою персонального комп'ютера, так і за допомогою мобільних засобів зв'язку.

По-п'яте, інтерактивність. Можливість користувачеві додавати коментарі, одночасно адмініструвати декілька блогів, вести дискусію тощо.

По-шосте, надійність і безпека. Власник блогу може вносити до нього нові записи, модерувати коментарі відвідувачів. У блозі є можливість заборони на перегляд записів незареєстрованим користувачам.

Саме з цих характеристик блогів – мобільності та доступності, зручності та інтерактивності – випливає їх вагомий роль у творенні інформаційного суспільства, реалізації свободи слова, боротьбі за права людини у світі, вихованні і навчанні, громадському і державному управлінні, в організації різноманітних масових заходів тощо.

Ми маємо певний досвід використання блогів в організаційно-методичній та навчальній роботі з учителями та учнями. З липня місяця 2007 року використовуємо блог «Левеня на Сумщині» для організації і координації роботи шкільних та районних (міських) координаторів Всеукраїнського фізичного конкурсу «Левеня», що дає свої вагомі плоди: конкурс в області щорічно проходить організовано, масово і результативно [2, с.51-52].

На сьогоднішній день у Сумській області з навчально-виховною, організаційною та методичною метою освітянами створено та використовується близько двох десятків блогів. Серед них є один блог колективний – «КЦ «Левеня»: інформаційні технології в освіті».

З власного досвіду можемо стверджувати, що використання блогу в якості середовища мережного спілкування для управління й організації масових заходів, дистанційного навчання і виховання має очевидні переваги перед іншими послугами Інтернету: електронною поштою, форумами, чатами та іншими методами інтерактивного спілкування.

По-новому підійти до навчання і виховання, організації масових заходів із залученням учнів дозволяють великі комунікаційні та інші можливості блогу:

- організація особистого інформаційного простору вчителя і учнів (спільноти), в якому накопичуються і зберігаються всі документи та повідомлення в одному місці, що дає можливість здійснювати публікацію допису у декілька спільнот і полегшує роботу з накопиченими даними;
- організація відкритих і закритих спільнот для колективного обговорення різних питань і здійснення спільної роботи під наглядом вчителя, що значно збільшує ефективність групової навчальної діяльності;
- створення електронних медіа бібліотек, до складу яких можуть бути включені каталогізовані тематичні бази навчальних, довідкових, ілюстративних та інших документів, а також засобів адресного пошуку та вільного мережного доступу;
- забезпечення оперативного і надійного двоканального (коментар у блозі й електронна пошта) зв'язку між учнем і вчителем для вирішення

питань, отримання відповідей, обговорення поточних проблем і організаційних моментів;

- зручність читання, дописування і пошуку повідомлень дає можливість організувати конструктивну дискусію як невід'ємну частину педагогічного процесу;

- надання учням можливостей для взаємодії під час самостійної роботи, обміну інформацією, виконання спільного завдання, що має великий виховний потенціал;

- використання під час навчання електронних лекцій, опорних конспектів, рекомендованої літератури тощо для організації групових або індивідуальних консультацій з різних питань;

- застосування у навчальному процесі тестів та інтерактивного опитування, що дозволяє виявити проміжний рівень знань або визначити ставлення учнів до якої-небудь проблеми і т.п.

Зупинимось на деяких педагогічних можливостях блогу учня.

Зарубіжні дослідники (Гавелек, Рафаель та інші) стверджують, що педагогічний потенціал учнівських блогів полягає в тому, що учні в процесі отримання й осмислення знань, їх трансформації і подальшій публікації своїх дописів вчаться конструювати знання, засновані на відносинах і спілкуванні. Для вчителів опубліковані дописи учнів – це можливість зробити висновки про те, як учні перетворюють і присвоюють смисли і стратегії та набувають соціального досвіду. Для учнів подібний допис – це матеріал для подальших роздумів й аналізу, який дозволяє їм ще раз звернутися до своїх робіт і переосмислити їх, збагатити таким чином свій власний досвід [3, с 149].

Наявна у блозі можливість розміщення коментарів до повідомлень сприяє отриманню зворотного зв'язку і потенційної підтримки нових ідей, а можливість включення в текст гіперпосилань на інші ресурси допомагає учням усвідомлювати взаємозв'язки і контекст знань, їх конструювання та освоєння. Посилання на джерела допомагають учителеві визначити, наскільки відповідає переконанням учня те, про що він пише у блозі.

Висновки. Отже, у ході дослідження було з'ясовано, що блог має великий педагогічний потенціал: високий рівень інтерактивності; високий рівень захисту від стороннього впливу; забезпечує спільну роботу суб'єктів навчання у мережних проектах та відображає хід роботи і результати діяльності; можна використовувати як майданчик для педагогічних або наукових дискусій; можна використовувати для управління освітніми процесами у місті, районі, області; є можливість організувати роботу навчального закладу на вирішення певної проблеми; можна надавати консультації та додаткові знання з окремих питань або тем; є можливість створення педагогічних або учнівських «віртуальних

мереж» і «віртуальних спільнот»; можна використовувати для побудови дистанційного курсу навчальної дисципліни; може бути особистим онлайн-щоденником. Цим проблема використання блогу в освітніх цілях не вичерпується і потребує подальших досліджень.

Література

1. Вікіпедія – Вільна енциклопедія: Блог. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://uk.wikipedia.org/wiki/Блог/>. – Заголовок з екрану.
2. Лабудько С.П. Використання технологій Web 2.0 в управлінні навчальним закладом / С.П. Лабудько // Процес управління суспільним розвитком: виклики, реформи, досягнення. Зб. мат. II Міжнародної науково-практичної конференції 28-30 травня 2009 р. м. Суми. – Сумський ОППО, 2009. – С. 50-52.
3. Осадчий В.В. Соціальні сервіси Інтернет у професійній підготовці майбутніх учителів / В.В. Осадчий // Педагогічний дискурс: зб. наук. пр. за ред. Сиротенко А.Й. – Хмельницький: ХГПА, 2009.–Вип.6.–С. 146-151.